

UNIVERSITY OF OSLO

Europeisk samarbeid i ei høgare utdanning i endring

Bjørn Stensaker

Erasmus programmet i en verden som endres....

- Internasjonalisering (og globalisering) i høyere utdanning møtes med økende grad med politisk skepsis - ikke minst pga geo-politikk og sikkerhetsutfordringer
- Den glødende entusiasmen knyttet til internasjonalisering og globalisering har fått flere skeptikere i akademia
- Tendenser til en økende regionalisering globalt (Asia, Midt-østen, Afrika, Europa, USA, etc.)
- Fremvekst av ulike typer av universitetsallianser i ulike deler av verden

Globale studentstrømmer endres også...

- Både helgrads- og korttidsmobilitet ser ut til å hente seg inn etter pandemien
- Etablerte «eksportland» er fremdeles dominerende (USA, England, Australia, Canada, Frankrike..)
- Nye regionale utdanningsknutepunkt bygger seg kraftig opp (Kina, India, Brasil, Midt-Østen, Sør-Afrika..)
 - Vi ser et mer multipolart landskap for internasjonal utdanning (Lee & Stensaker, 2021), der studentstrømmene går flere veier, og kanskje i større grad skjer innen «egen» region (Glass & Cruz, 2023)

Hvordan lykkes med internasjonalisering?

- Tradisjon, akademisk omdømme og universitetsrangeringer hjelper, men også land og institusjoner som scorer dårlig på slike dimensjoner kan gjøre det bra (Glass & Cruz, 2023; Wiers-Jenssen, 2019)
- Det kan hjelpe å ha en nasjonal strategi for internasjonalisering – kun 22 av 195 land hadde noe slikt i 2018 (Craciun, 2018)
- Engelsk-språklighet, men også kulturelle koplinger betyr fremdeles mye (Tight, 2022)

Hva er EUs strategier for internasjonalisering?

- Koplingen mellom utdanning og økonomisk vekst er fremdeles sterk, men bærekraft, europeiske verdier og regionens uavhengighet fremstår som mye mer viktig
- Europe of Knowledge er fremdeles en tydelig ambisjon: Kopling forskning + innovasjon + utdanning (+ industri)
- «Twin transition» – det nye slagordet
- EU har satset tungt på utdanning – DG EAC budsjettvinneren i perioden 2021-2027 (fra ca. 15 milliarder Euro til ca. 26 milliarder Euro)

European University Initiative – det nye flaggskipet

- Høst 2023: 50 allianser, ca 450 universiteter – målet er 60 allianser i 24/25.
- Mye av økningen i budsjettet til DG EAC har gått til EUI, men EU ønsker også en sterkere kopling til Horizon, Digital Europe og andre satsinger
- Alliansene består ofte av «like» læresteder og har gjerne prioriterte tverrfaglige satsingsområder knyttet til SDG, bærekraft og som reflekterer lærestedenes profil

Hvilke utfordringer med dagens Erasmus mobilitet kan alliansene være med å løse?

- Erasmusmobilitet en suksess, men fremdeles rapporterer studentene om utfordringer knyttet til 1) forberedelse til mobilitet, 2) hjelp til sosial/faglig integrasjon hos mottakerlærestedet, 3) godkjenning i etterkant (Nada et al., 2023)
- «Maybe we did not learn that much academically, but we learn much from experience» (Nada & Legutko, 2022)
- Administrativ koordinering og samarbeid mellom læresteder

EUIs tentative svar på disse utfordringene er:

- At alliansene skal ha en juridisk basis for samarbeidet
 - ...som er tenkt å gjøre den administrative koordineringen enklere
- Etablering av et «European Student Card»
 - ...som er tenkt å forenkle faglig integrering hos mottakerlandet, som gjøre mobilitetsprosessen enklere
- Etablering av en «European Degree» eller i alle fall en «European Label»
 - ...som er tenkt å forenkle godkjenning av oppnådd kompetanse

Hva betyr alliansene for Europeisk samarbeid?

- EU kommisjonen har fått en egen påvirkningskanal inn til høyere utdanning som de ikke har hatt tidligere
- En ny dynamikk i det Europeiske utdanningslandskapet – gamle allianser brytes opp, nye skapes, enda flere nettverk skapes – mot en tydeligere stratifisering?
- Mange læresteder ser alliansene som en «forsikring» i en mer usikker verden, men også som en mulighet for innovasjon man ikke kunne løftet alene
- Alliansene ser nå utover Europa – søken etter globale partnere

Hva er konsekvensene for norsk høyere utdanning? (1)

- Studieavgifter vil sannsynligvis gjøre Europa enda viktigere for norske læresteder
- Allianser betyr ikke alt: Erasmus har mange andre samarbeidsmuligheter – og mange av de utfordringer som alliansene er bedt om å løse kan også løses på andre arenaer (godkjenning, forberedelse, integrering, etc.)
- Erasmus blir en viktigere arena for utvikling- og innovasjon – ikke minst grunnet saneringen av virkemiddelapparatet i HK-dir.

Hva er konsekvensene for norsk høyere utdanning? (2)

- Vi vil sannsynligvis se en sterkere grad av konvergens av utdanningstilbud i norsk høyere utdanning – der ordinære tilbud, EVU og internasjonalt orienterte tilbud smelter sammen
 - ...drevet av teknologiutvikling og behov for enklere former for kompetanseutvikling («Micro-credentials»)
- Vi ser et skifte fra en «passiv» form for internasjonalisering til en tydeligere strategisk orientering
 - Globale allianser/strategiske partnerskap
 - Prioriteringer nødvendig pga kostnadene

Noen avsluttende refleksjoner...

- EUs satsinger på forskning og utdanning bygges nå i stor grad gjennom nettverk og konsultasjon – krever norsk tilstedeværelse og involvering
- EU vil også påvirke det norske utdanningslandskapet på nye måter – ikke minst gjennom alliansene
- Er den nasjonale orienteringen om vår kopling til Europa og verden oppdatert? På tide med en ny nasjonal strategi?
 - Hva er Norges fortrinn?
 - Hvordan skal vi arbeide i fellesskap mot Europa – Verden?

Litteratur

- Craciun, D. (2018) National policies for higher education internationalization: A global perspective. In Curaj, A., Deca, L., & Pricopie, R. (eds.) *The European Higher Education Area: The impact of the past and future policies.*, Dordrecht: Springer Open.
- Glass, C. R. & Cruz, N.I. (2023) Moving towards multipolarity: Shifts in the core-periphery structure of international student mobility and world rankings (2000-2019), *Higher Education*, 85(3) 415-435.
- Lee, J.J. & Stensaker, B. (2021) Research in internationalization and globalization in higher education – Reflections on historical paths, current perspectives and future possibilities. *European Journal of Education*, 56(2), 157-168.
- Nada, C.I. & Legutko, J. (2022) «Maybe we did not learn that much academically, but we learn more from experience» – Erasmus mobility and its potential for transformative learning. *International Journal of Intercultural Relations*, 87(2), 183-192.
- Nada, C., Pioneer, J. & Esteki, L. (2023) «They just signed and stamped papers»: Understanding Erasmus student experiences. *Journal of International Students*, 13(2), 114-132.
- Tight, M. (2022) Internationalisation of higher education beyond the west: challenges and opportunities – the research evidence. *Educational Research and Evaluation*. 27(3-4), 239-259.
- Wiers-Jenssen, J. (2019) Paradoxical attraction? Why an increasing number of international students choose Norway. *Journal of Studies in International Education*, 23(2), 281-298.

Takk for oppmerksomheten!